

Asia: VN/16752/2022

Hallituksen esitysluonnos hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (yliopistosairaalalisä ja siirtymätasauksen muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aluehallitus (10.10.2022 § 145) päättää antaa seuraavan lausunnon hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä:

Yliopistosairaalalisä parantaa palvelutuotannosta aiheutuvien kustannusten ja yleiskatteisen rahoituksen välistä kohtaantoa.

Hallituksen esityksessä rahoituslakiin (617/2021) ehdotetaan säädettäväksi uudesta rahoituksen määräytymistekijästä, yliopistosairaalalisästä, jolla otettaisiin huomioon yliopistosairaala-alueiden muita hyvinvointialueita korkeampia kustannuksia.

Yliopistollisen sairaalatoiminnan kustannuksia nostavat yleisesti muun muassa vaativan erikoissairaanhoidon toteuttamiseksi tarvittava erityisosaava henkilöstö, tilat ja laitteet, alueelliset erityistehtävät ja koordinaatiotehtävät sekä sairaalassa toteutuva laaja koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta. HUS:n osalta erityiskustannuksia synnyttävät lisäksi muun muassa valtakunnalliset kliiniset erityistehtävät kuten elinsiirrot, palovammojen hoito ja lasten sydänkirurgia sekä erinäiset lentokenttä- ja satamatoimintaan liittyvät poikkeusolojen varautumistehtävät.

Korkeammat kustannukset on osoitettu mm. THL:n toukokuussa 2022 julkaisemassa olosuhdetekijätutkimuksessa, jonka mukaan yliopistosairaaloiden yksikkökustannukset ovat noin 10 % korkeammat kuin keskussairaaloissa. THL:n tutkimus päättyy yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden 1,8 % lisärahoitustarpeeseen.

Yliopistosairaalalisä rahoituksen määräytymistekijänä on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkökulmasta kannatettava, sillä se korjaa tuotannosta syntyvien reaalikustannusten ja yleiskatteisen rahoituksen välistä kohtaanto-ongelmaa. Ilman ehdotettua määräytymistekijää yliopistoja ylläpitävien hyvinvointialueiden rahoitus alkaisi vuodesta 2023 alkaen kohdentua väärin perustein.

Yliopistosairaalalisän tason määrittämisessä sekä kohdentamisessa huolehdittava kustannuseuraavuudesta

THL:n laskelmiin perustuva 1,8% lisärahoitustarve on laskettu somaattisen erikoissairaanhoidon sote-osuuden perusteella. Laskelmiin tulisi lisäksi sisällyttää psykiatrinen erikoissairaanhoidon kustannusten todellisen laajuuden varmistamiseksi laskennassa.

Rahoituksen kohdentamiseksi hyvinvointialueiden välillä on lausuntokierroksella arvioitavana kolme eri kapitaatiomallia, joissa kaikissa asukasperusteisesti määräytyvää rahoitusta vähennettäisiin 55 euroa per asukas kaikilla hyvinvointialueilla. Rahoituksen kohdennus yliopistollista sairaalatoimintaa ylläpitäville hyvinvointialueille tapahtuisi myös kapitaatioperusteisesti. Rahoitusta voitaisiin kohdentaa joko oman hyvinvointialueen alueen väestö perusteella, yhteistoiminta-alueen väestön perusteella tai edellisten hybridinä.

Yliopistollista sairaalatoimintaa ylläpitävät hyvinvointialueet tuottavat THL:n tutkimustiedon mukaan eritasoisen erikoissairaanhoidonsa korkeammin kustannuksin kuin muut hyvinvointialueet. Tämän perusteella rahoitus tulisi jakaa nimenomaan hyvinvointialuekohtaisen väestöpohjan perusteella, eli vaihtoehdon yksi mukaisesti. Tällöin rahoitus kohdentuisi väestön suhteessa niille hyvinvointialueelle, joissa yliopistollinen sairaalatoiminta aiheuttaa erityiskustannuksia. Myöskään yhteistoiminta-alueisiin kuuluvien hyvinvointialueiden erot yliopistollisen sairaalatoiminnan järjestämisessä ja edelleen palveluiden kustannuksissa eivät vaikuttaisin rahoituksen määräytymiseen.

Vaihtoehdon yksi valitsemista puoltaa myös sen yksinkertaisuus ja läpinäkyvyys, kun HUS-yhtymää koskevaa erillissäätelyä ei tarvitsisi toteuttaa toisin kuin kahdessa muussa esitetyssä vaihtoehdossa.

Mikäli yliopistosairaalalisän rahoitustarve olisi THL:n laskelmien perusteella 1,8 prosenttia ja rahoitus kohdentuisi edellä kuvatun vaihtoehdon yksi mukaisesti, olisi rahoituksen nettovaikutus Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osalta noin 16 milj. euroa. Tämä alittaisi merkittävästi arvioidut todelliset yliopistolliseen sairaalatoimintaan liittyvät kustannukset. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue näkee tärkeänä, että yliopistosairaalalisän suhteellista osuutta kokonaisrahoituksesta arvioidaan tarkkaan, ja tarvittaessa painoarvoa kasvatetaan, mikäli rahoituksen taso todetaan riittämättömäksi jatkotarkastelussa. Pidemmällä aikavälillä tulee myös

selvittää vaihtoehtoa yliopistosairaalarahoituksen kohdentamisesta todellisen TKKIO-toiminnan perusteella.

Lisäksi yliopistosairaalisä tulee huomioida jo vuoden 2023 rahoituksessa, sillä myös yliopistollisesta sairaalatoiminnasta aiheutuvat kustannukset realisoituvat vuodesta 2023 alkaen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuuna on myös kehittää valtakunnallisesti ruotsinkielisiä sosiaali- ja terveystalvcluita. Tämä erityistehtävä tulisi myös huomioida rahoituksen tasossa.

Ruuth Terhi

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue - Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus 10.10.2022 § 145